

КАФЕДРИ РАДІОМОВЛЕННЯ І ТЕЛЕБАЧЕННЯ – 20 РОКІВ

КАФЕДРА ЯК ПІДРОЗДІЛ, ЖУРНАЛІСТСЬКА РОБІТНЯ І ГОРНИЛО НАУКОВОГО ПОШУКУ

Випадає ще одна щаслива нагода сказати добре слово про людей, які плекають висококваліфікованих творчих працівників для засобів масової інформації: якраз під цю пору минає двадцять років з часу створення кафедри радіомовлення і телебачення у найстарішій вищій школі нашої держави – Львівському національному університеті імені Івана Франка. Такий ювілей не означає, що до 1993 року не готували у стінах факультету журналістики фахівців для національних теле- та радіоорганізацій. Наші підрозділи (саме так на військовий лад називають структурні одиниці університету, очевидно, з огляду на їх мобільність і чіткі тактичні завдання у стратегії вищої школи) з перших днів організації факультету випускали талановитих телерадіожурналістів, і сьогодні в національному інформаційному просторі трудяться кілька поколінь вихованців Франкового вузу. Декани, мої попередники, професори Йосип Цьох, Володимир Здоровега подбали про обладнання головної факультетської 350-ї аудиторії найновішою на той час телевізійною технікою, яка давала змогу транслювати студентські телепередачі на весь головний університетський корпус; ефективно діяла і радіостудія, де студенти на професійній основі мали змогу монтувати свої перші передачі.

Створення кафедри було потребою і викликом часу. Незважаючи на те, що наша держава перебувала у той час у стані глибокої рецесії, породженої процесами нецивілізованого розподілу майна і здирництва, руйнування армії і флоту, промислового й аграрного потенціалу, вища школа переглядала попередні заідеологізовані програми підготовки фахівців, особливо гуманітарної сфери, наповнюючи їх новим національним контентом, узгоджуючи їх із завданнями, які окреслював процес суспільно-державного будівництва. Отак з волі факультету журналістики, під диктат нової епохи, за підтримки молодого тоді, ініціативного, підприємливого ректора професора І. О. Вакарчука і було організовано кафедру радіомовлення і телебачення.

Тут постає закономірне запитання. А що таке університетська кафедра? Відповідь ніби й проста. Це чітке окреслення науково-дослідних пріоритетів, тобто утвердження нового напрямку наукових пошуків, розбудова нової наукової школи чи наповнення свіжим дослідним змістом окремого відгалуження вже існуючої. Це цілеспрямоване, різнобічно обґрунтоване плекання фахівців найвищої кваліфікації, означених у самій назві кафедри – з радіомовлення і телебачення. Це багато іншої творчої, виховної праці, а інколи й рутинної, без якої не обійтися навчальному процесові, не уявити собі університетського універсуму.

Все вищомовлене стосується кафедри радіомовлення і телебачення, створювати яку було доручено Василю Васильовичу Лизанчуку, відомому, досвідченому радіожурналістові, кандидатові педагогічних наук, доцентові, активному громадсько-політичному діячеві, який стояв біля витоків Товариства української мови ім. Т. Г. Шевченка, створював Рухівські структури і вже утвердився на той час як публіцист, який міцно стояв на позиціях української незалежності, відстоював право рідної мови на всілякі пріоритети, що їх диктував сам статус національної держави. Той запал, темп і енергію В. В. Лизанчук не розгубив упродовж двадцяти років такого успішного й ужинкового керівництва кафедри. Нині Василь Лизанчук – доктор філологічних наук, професор, академік Академії вищої освіти України, заслужений журналіст України, член Вченої ради ЛНУ імені Івана Франка, член спеціалізованих рад із захисту дисертацій. За цими заслужено здобутими означеннями – наполеглива щоденна праця, активна патріотична постава, крем'яна моральна послідовність, які й творять, послуговуючись Франковими параметрами, цілого чоловіка.

Василь Лизанчук перебуває у стані постійного діалогу з рідним народом. Це велике щастя і відповідальність розмовляти з ним через пресу, радіо, телебачення, завойовуючи тисячі друзів, переконуючи недругів, вселяючи віру і надію людям в умовах майже постійної суспільної напруги. Це його спілкування переплавляється у слово публіциста книгами “Завжди пам’ятай: Ти – Українець!”, “З-під іга ідолів: Роздуми про пережите”, “Не лукавити словом”, “Творімо разом Україну”. Професор В. В. Лизанчук – автор праць про геноцид, лінгвоцид, етноцид української нації, десятків наукових статей. Все це органічно вписується у його модель плекання молодого журналістської зміни. Як завідувач кафедри він власним прикладом спонукає підопічних до пошуку хоча б такими одноособовими виданнями як “Радіожурналістика: засади функціонування” (2000 р.), “Основи радіожурналістики” (2006 р.), “Журналістська майстерність” (2011 р.), які є підручниками, рекомендованими Міністерством освіти і науки України і за якими навчаються студенти усіх факультетів та відділень журналістики в Україні.

Визначальною є роль професора В. В. Лизанчука у формуванні колективу кафедри, який покликаний вирішувати складні питання на освітній ниві.

Історія кафедри радіомовлення і телебачення нерозривно пов’язана з іменем професора, доктора філологічних наук Олександри Антонівни Сербенської. Вона прийшла в колектив після завідування кафедрою мови засобів масової інформації у статусі чи не найдосвідченішого університетського мовознавця і таке рішення було цілком логічним, обмотивованим. Бо не можна нині собі уявити успішного радіо- чи тележурналіста, який не володіє бездоганною українською мовою. Щодо мовної підготовки кафедра виставила з-поміж інших осередків підготовки працівників ЗМІ в нашій державі найвищу планку і, слід сказати, вихованці факультету успішно її долають. Хоча, на жаль, щоразу зауважуємо скільки ще праці треба вкласти, щоб наші ефіри були як не ідеальними, то хоча б наближеними до досконалих. Радіємо з того, що наші численні телеорганізації все частіше запрошують до праці вихованців Франкового вузу і в цьому велика доля заслуги Заслуженого професора університету О. А. Сербенської. Її наукова ніша на кафедрі – унікальна. Олександра Антонівна впродовж останніх років зуміла об’єднати колектив авторів навколо проблеми чистоти рідної мови і вершиною їхніх зусиль є вже

друге видання “Антисуржика” – навчального посібника, який допомагає формувати власну мовну особистість, сприяє тому, щоб усне і писемне мовлення набувало ознак вишуканості, характеризувало інтелігентність людини. А ще професор О. А. Сербенська – відомий франкознавець, дослідниця мовного світу патрона нашого університету Івана Франка. Незважаючи на щільність навчальних програм, зумовлену новітніми інформаційними технологіями, студенти університету мають щасливу нагоду вивчати курс про мову творів Великого Каменяра під керуванням професора О. А. Сербенської.

Кафедру радіомовлення і телебачення інколи ще називають професорською. І цілком заслужено. Тут, приміром, пройшов основні етапи свого викладацького становлення професор, доктор історичних наук Іван Васильович Крупський – відомий в Україні історик журналістики, чиї праці були біля витоків правдивої, незаангажованої історії української журналістики, що почала сповна писатися власне після проголошення незалежності. І. В. Крупський, Заслужений професор ЛНУ імені Івана Франка, вперше на університетському рівні почав викладати історію українського радіо і телебачення, але, що найголовніше, він зумів об’єднати зусилля мобільної когорти молодих учених в Україні навколо проблем історії засобів масової інформації і, як керівник дисертацій, дав їм надійні орієнтири у складному і суперечливому світі науки.

В історію кафедри увійшов професор, доктор філологічних наук Юрій Григорович Шаповал, який був піонером дослідження зображальної журналістики ще у радянські часи. На кафедрі коло його наукових інтересів поглибилося і поширилося. Він став автором перших національних підручників з тележурналістики, за якими і нині навчаються студенти факультету.

У перші роки існування школи кафедри пройшов і професор, доктор філологічних наук Сергій Іванович Горевалов, один із перших дослідників військової журналістики України. Досвід, здобутий тут, він сповна використовує нині на науково-викладацькій ниві у київських університетах.

А праця на кафедрі дозволила молодому, талановитому вченому і педагогу Борису Володимировичу Потятинику започаткувати новий напрям дослідження мас-медіа, пов’язаний із патогенним текстом та визначенні способів його нейтралізації. Етапним у його науковому пошуку став вихід монографії “Медіа: ключі до розуміння” (Львів, ПАІС, 2004. – 311 с.), у якій різнобічно обґрунтовано концепт медіакритики – одного з найважливіших інструментів саморегуляції масової комунікації. На кафедрі цілком природно сформувалося осердя дослідження нових медій, які поширюються електронними способами. Таким чином з’явився перший в Україні підручник авторства Бориса Потятиника “Інтернет-журналістика” (Львів, ПАІС, 2010. – 246 с.). Згодом (2012 р.) на факультеті було створено кафедру нових медій, яку очолив професор, доктор філологічних наук Б. В. Потятиник і запроваджено спеціалізацію майбутніх фахівців з інтернет-журналістики.

На кафедрі у різні роки зосереджувалися науково-викладацькі сили з колишніх журналістів радіо і телебачення. Одним із таких досвідчених фахівців був доцент, кандидат філологічних наук Зенон Євгенович Дмитровський, який поєднував у собі талант тележурналіста і дослідника-теоретика. З. Є. Дмитровський написав для студентів кілька навчальних посібників, монографій, серед яких варто виділити книги “Телевізійна журналістика” (Львів, 2006. – 207 с.), “Телебачення у дзеркалі газети

“День” (Львів, 2011. – 240 с.). Нині він успішно працює на кафедрі теорії і практики журналістики.

Великі надії пов’язувала кафедра з іменем Володимира Михайловича Гоя, доцента, кандидата філологічних наук, колишнього радіожурналіста. На жаль, він передчасно відійшов від нас.

Сьогодні кафедра радіомовлення і телебачення об’єднує загін молодих талановитих фахівців. Серед них кандидат політичних наук, доцент Андрій Юраш, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент Вікторія Бабенко, викладачі Ярослав Табінський, Андрій Калинів, Ірина Венгер, Леся Борис, Оксана Білоус, які завершують працю над кандидатськими дисертаціями і невдовзі займуть провідні позиції в науці соціальних комунікацій. Вже сьогодні їхні публікації в науковій періодиці свідчать про значний потенціал в осмисленні процесів, які під сучасну пору відбуваються в середовищі українських аудіовізуальних медіа. У своїй викладацькій практиці вони використовують найновіші підходи. Не обійтися такому підрозділу і без викладачів-сумісників, а серед них шеф-редактор телерадіокомпанії “Люкс” Параска Дворянин, головний редактор радіо “Незалежність” Соломія Чудик, диктор радіо “Воскресіння”, заслужений артист України Орест Гарда. Всі вони сукупно творять науково-творчий, педагогічний колектив, якому під силу плекання фахівців для радіо і телебачення найвищої проби.

Кафедра, а тим більше випускова, тобто така, що провадить молоду людину до фінішу, яким є момент отримання дипломів – бакалавра, спеціаліста чи магістра журналістики, щороку багатіє іменами своїх вихованців. Ми свідомо не перелічуємо прізвищ журналістів, які вийшли зі школи кафедри радіомовлення і телебачення. Їх сотні. Їх знають і шанують українські телеглядачі і радіослухачі. Було б несправедливо окреслити, приміром, провідну десятку імен і не згадати тих, хто іноді залишається поза кадром, або поза мікрофоном. Але їхня участь у творенні якісного журналістського продукту дуже важлива і необхідна.

Кафедра переходить двадцятирічний рубікон, сповнена гарних планів і надій, одухотворена перспективами становлення і утвердження воістину національного, будуючого українського інформаційного простору.

З ювілеєм! Хай Вам щастить у здійсненні задумів!

Михайло Присяжний,
декан факультету журналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка